

Plán péče
přírodní památky „Pod Lukšincem“
na katastrálním území Malenovice, v okrese Frýdek-Místek

na období 2005 – 2014

Správa Chráněné krajinné oblasti Beskydy
Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

1) Základní identifikační a popisné údaje

1.1) Název, kategorie a evidenční kód ZCHÚ

Název: Pod Lukšincem

Kategorie: Přírodní památka

Kód území: 607

1.1.1) Zařazení území do managementové kategorie podle klasifikace IUCN

Kategorie IUCN: IV. – řízená rezervace

1.2) Platný právní předpis o vyhlášení ZCHÚ

Vyhlášeno výnosem Ministerstva kultury České socialistické republiky ze dne 16. ledna 1975 č.j. 15 734/74, o zřízení chráněného naleziště „Pod Lukšincem“, katastrální území Malenovice, okres Frýdek-Místek, kraj Severomoravský.

1.3) Územně-správní členění a překryv s jinými ZCHÚ

Kraj: Moravskoslezský

Obec s rozšířenou působností: Frýdlant nad Ostravicí

Obec: Malenovice

Katastrální území: Malenovice (690783)

Velkoplošné chráněné území: CHKO Beskydy

Ptačí oblast: Ptačí oblast Beskydy

Přírodní památka „Pod Lukšincem“ leží na území kraje Moravskoslezského, v okrese Frýdek-Místek, příslušnou obcí s rozšířenou působností je Frýdlant nad Ostravicí. Chráněné území se nachází v Obci Malenovice na katastrálním území Malenovice, v CHKO Beskydy, spadá do Ptačí oblasti Beskydy.

1.4) Současné parcelní vymezení území

Číslo pozemku	Kultura	Výměra (ha)	Vlastník
852/1	louka	0,1935	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
854/2 (část)	louka	0,7904	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
856/6	louka	0,1100	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
Celkem		1,0939	

Plocha p. č. 856/6 byla zaměřena teprve v roce 2002, proto se neobjevuje v katastrálních mapách.

1.5) Výměra území a jeho ochranného pásma

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v 0,0000 ha	OP - vyhlášené plocha v 0,0000 ha	Způsob využití pozemku	ZCHÚ plocha v 0,0000 ha
lesní pozemky	nejsou	OP nebylo vyhlášeno		
vodní plochy	nejsou	OP nebylo vyhlášeno	zamokřená plocha	0
			rybník nebo nádrž	0
			vodní tok	0
trvalé travní porosty	1,0939	OP nebylo vyhlášeno		
orná půda	není	OP nebylo vyhlášeno		
zemědělské pozemky ostatní	nejsou	OP nebylo vyhlášeno		
ostatní plochy	nejsou	OP nebylo vyhlášeno	neplodná půda	0
			ostatní způsoby využití	0
zastavěné plochy a nádvoří	nejsou	OP nebylo vyhlášeno		
plocha celkem v ha	1,0939	OP nebylo vyhlášeno		

Ochranné pásmo nebylo vyhlášeno ani zaměřeno. Ve smyslu § 37, odstavec 1 zákona číslo 114/1992 Sb. je ochranným pásmem území do vzdálenosti 50 metrů vně od hranic zvláště chráněného území přírodní památky „Pod Lukšincem“.

1.6) Hlavní předmět ochrany

1.6.1) Předmět ochrany podle zřizovacího předpisu

Význačná lokalita hořce Kochova (*Gentiana kochiana*).

1.6.2) Současný předmět ochrany

Hlavním předmětem ochrany území jsou ekosystémy horských krátkostébelných až středně vysokých květnatých luk a svahových pramenišť v celém souhrnu svých vlastností a funkcí, s výskytem typických, ale i vzácných a zvláště chráněných průvodních rostlinných a živočišných druhů. Předmětem ochrany je též jejich typický vzhled, který je od nich neoddelitelný a zaniká spolu s nimi.

V podmínkách CHKO Beskydy patří bezlesá stanoviště k druhotným, lidskou hospodářskou činností vzniklým ekosystémům. Po zániku hospodaření, jímž byly nelesní ekosystémy vytvořeny a modelovány, dochází okamžitě k jejich samovolným přirozeným změnám (sukcese), které vedou

opět ke konečnému stadiu lesa. Ochranné zásahy a opatření proto musí vycházet z této skutečnosti a z životních nároků jednotlivých významných druhů, ale i společenstev.

A. přírodní společenstva

název společenstva	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis charakteru výskytu
<i>Calthenion (Cirsietum rivularis)</i>	cca 5	jen maloplošně kolem terénních průlehů a na svahových prameništích
<i>Polygalo-Cynosurenion (Anthoxantho-Agrostietum)</i>	95	zaujímá převážnou část území

Mezi přírodní společenstva nejsou zahrnuty plochy náletových dřevin, které by měly být z velké části vykáceny.

Obrázek číslo 1: Kvetoucí řeřišník Hallerův

B. populace druhů

Název druhu	Aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	Stupeň ohrožení podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.	Popis charakteru výskytu
Rostliny			
Gladiolus imbricatus mečík střechovitý	cca 100 kusů na vlhčích plochách	silně ohrožený	místně, zejména na vlhčích plochách
Dactylorhiza majalis prstnatec májový	několik desítek jedinců	ohrožený	na podmáčených plochách Calthenionu
Dactylorhiza fuchsii prstnatec Fuchsův	cca 100 kusů	ohrožený	v celém území i okolí
Gymnadenia conopsea pětiprstka žežulník	několik desítek kusů	ohrožený	roztroušeně na sušších místech
Platanthera bifolia vemeník dvoulistý	100-200 kusů	ohrožený	v celém území i okolí
Gentiana asclepiadea hořec tolitovitý	několik trsů	ohrožený	roztroušeně v loukách
Vzácné druhy, které nejsou zvláště chráněné podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.			
Thesium pyrenaicum lněnka pyrenejská	nehojně	velmi významný výskyt C2 *	roztroušeně a vzácně v celém území i okolí
Betula obscura bříza tmavá	5 kusů	vzácný druh C2 *	mezi náletovými dřevinami ve východní části
Obojživelníci, plazi			
Salamandra salamandra mlok skvrnitý	pozorován ojediněle	silně ohrožený	mezi náletovými dřevinami a na prameništích
Lacerta vivipara ještěrka živorodá	hojná	silně ohrožený	v celém území

* Druhy jsou zařazeny do kategorie C2 (silně ohrožené) dle: Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). Příroda, Praha, 18.

1.7) Cíl ochrany

Cílem ochrany přírodní památky „Pod Lukšincem“ je udržení, případně **obnova** cenných přírodních a přírodě blízkých stanovišť s přítomností průvodních, mnohdy vzácných a zvláště chráněných druhů organismů. Podstatou je ochrana, případně obnova a podpora přírodních samoobnovných a samoregulačních přírodních dějů, vytvoření podmínek pro jejich rozvoj a ustálení ve stavu dynamické rovnováhy. Na konci tohoto snažení by měly být vysoce stabilní přírodní, lépe řečeno přírodě blízké ekosystémy s velmi členitou a funkční vnitřní stavbou.

Posláním chráněného území je též ochrana/záchrana druhů, které se zde sice v současné době nevyskytují, ale jsou zde nebo z blízkého okolí doloženy historicky a nebo se dosud v okolí vyskytují na nechráněných a zranitelných stanovištích.

Přírodní památka by se měla stát v okolní krajině přirozeným biocentrem a zásobníkem genofondu druhů do doby než (zda-li) se změní vztah společnosti ke krajině tak, že zde najdou podmínky pro život druhy, které se zde vyskytovaly ještě před cca 50 lety.

2) Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět a cíl ochrany

2.1) Charakteristika území a jeho přírodních podmínek

Přírodní památka „Pod Lukšincem“ leží na severovýchodně ukloněných svazích nad levým břehem toku Satiny v nadmořské výšce cca 630 m. Je to oblast střední části vývoje vlastních godulských vrstev. Mírné, fluviálně modelované svahy jsou zvlněny dvěma mělkými zářezy a úpady přítoků potoka Satiny. Na svazích se vyvinuly hluboké kambizemě, v okolí pramenů zamokřené (Weissmannová a kol., 2004). Přírodní památka je součástí většího lučního (v minulosti i pastevního) komplexu.

Z jižní strany je území lemováno porostem náletových dřevin, za ním jsou dosud bezlesé, ale již značně zarostlé, na mnoha místech podmáčené neudržované plochy, následuje lesní porost na strmém svahu. Na západě přechází plocha v luční ekosystém stejného charakteru jako uvnitř území, na východě pozvolna přechází ve stromový a keřový nálet. Ze severu je plocha ohraničena částečně místní nezpevněnou cestou a částečně až cca 30 m širokým pásem louky. Místní komunikace je lemována přetrhovaným porostem břízy (*Betula pendula*), vrby jívy (*Salix caprea*) a osiky (*Populus tremula*).

Podél terénních průlehů a pramenišť a pod lesem je území porostlé různě hustým dřevinným náletem, zejména ve východní části.

Převážnou část přírodní památky zaujímá druhově bohatá květnatá horská louka se společenstvy blízkými podsvazu **Polygalo-Cynosurenion**. Hlavními rostlinami společenstva jsou například tomka vonná (*Anthoxanthum odoratum*), kostřava červená (*Festuca rubra*), trojštět žlutavý (*Trisetum flavescens*), třeslice prostřední (*Briza media*), vítod obecný (*Polygala vulgaris*), pupava bezlodyžná (*Carlina acaulis*), zvonečník klasnatý (*Phyteuma spicatum*), jarmanka větší (*Astrantia major*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), řeřišničník Hallerův (*Cardaminopsis halleri*) aj.

Maloplošně, v jižní (horní) a jihovýchodní části území, v okolí svahových pramenišť a podél pramenných stružek jsou zastoupena společenstva podsvazu **Calthenion** s prstnatcem májovým (*Dactylorhiza majalis*), pcháčem bahenním (*Cirsium palustre*), pcháčem potočným (*Cirsium rivulare*), blatouchem bahenním (*Caltha palustris*) a skřipinou lesní (*Scirpus sylvaticus*).

Ve fytogeografickém členění je přírodní památka součástí fytogeografické oblasti **oreofytikum**, fytogeografického obvodu **Karpatské oreofytikum**, fytogeografického okresu **Moravskoslezské Beskydy** a fytogeografického podokresu **Radhošťské Beskydy** (Skalický, 1988). Je zařazena do přírodní lesní oblasti č. **40 – Moravskoslezské Beskydy** (Plíva, Žlábek, 1986).

Původní vegetaci tvořily **bučiny s kyčelnicí devítilistou** – *Dentario enneaphylli-Fagetum* (Neuhäuslová, Moravec [eds.] a kol., 1998). Z hlediska biogeografického členění je součástí karpatské podprovincie a náleží do biogeografického regionu **3.10 Beskydy** (Culek, 1996).

Území je odvodňováno tokem Satina (povodí Ostravice).

Klimatické poměry jsou charakterizovány klimatickou oblastí CH6 (na pomezí k CH7) s délkou vegetační doby v rozmezí 120-140 dnů, srážkami 900-1 000 mm a trváním sněhové pokrývky 120-140 dnů (Quitt, 1975).

2.2) Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti

O historii využívání území nemáme dostatek podrobných informací. Není známo jaké bylo v minulosti zastoupení bezlesí v okolí, dá se předpokládat, že louky a pastviny se rozkládaly na větších plochách a že to mělo vliv na mezoklima údolí Satiny.

Obrázek číslo 2: Pohled do závěru údolí Satiny z Hradové v roce 1946; budoucí PP „Louky pod Lukšincem“ zcela při pravém okraji uprostřed snímku; foto: Dr. Rudolf Janda.

V době nejbohatšího výskytu hořce bezlodyžného byla plocha zřejmě využívána jako pastvina. Kunstovný (Kunstovný, 1967) například uvádí: „*Plochy hořcem porostlé představují*

typický biotop beskydských pastvin, přecházející místy ve vřesoviště a borůvčí, a **nejdou tedy nijak zemědělsky obdělávány kromě snad spásání trávy dobyt看em**. Naproti tomu sousedící pozemky nesou stopy zemědělského obdělávání a v přítomné době slouží jako hospodářské louky, takže je možné a pravděpodobné, že hořec původně rostl na větší ploše... Podobně i Hájková (Hájková, 1982) píše : „Hořec roste (rostl) na pastvinné louce, **kteřá není nijak zemědělsky obdělávána**“.

V současné době je území obhospodařováno jako jednosečná horská louka, otavy jsou dopásány ovci. Pastva je však velmi mírná, nedostatečná. Je otázkou jakou roli při vyhynutí hořce sehrála změna hospodaření z pastviny na louku (například kopřivní mykorhizní houby vázané na trus pasoucích se zvířat?). Dnes již například v území neroste vřes (viz výše uvedené sdělení Kunstovného: „... přecházející místy ve vřesoviště a borůvčí...“).

K vymizení hořce přispělo nepochybně též jeho vyrýpávání turisty. Nelze však jednoznačně určit, zda to byla jediná příčina, lépe řečeno, jaký podíl mělo vyrýpávání rostlin na vyhubení druhu. Dle názoru místních obyvatel může být za vyhynutí hořce zodpovědný únik imisí („Vliv na vymizení hořce i jalovce má na svědomí zřejmě mrak, který se objevil v r. 1978 z tehdejší chemičky z Valašského Meziříčí“ – pan Jaroslav Okoun, majitel pozemku přírodní památky).

Pravdou je, že Kunstovný (Kunstovný, 1967) o lokalitě píše: „Dnes ještě leží v tichém a malebném údolí stranou všeho turistického ruchu i výstavby chat. Cestou kolem ní chodí většinou jen lesní dělníci a zaměstnanci lesní správy spolu s obyvateli jedné nebo dvou chalup, kteří zřejmě hořcům nevěnují velkou pozornost i když alespoň někteří o nich vědí a jsou si vědomi toho, že jde o chráněnou rostlinu“. Současně **upozorňuje** na záměr vybudovat zde velký rekreační areál. Píše : „Zkušenosti ukazují, jak taková výstavba se svými nevyhnutelnými průvodními zjevy dovede nepříznivě ovlivnit i okolní území“.

V roce 1982 Hájková (Hájková, 1982) uvádí: „ V letech 1971 – 1972 byla lokalita hlídána placeným strážcem, který v době kvetení hořce (duben-květen) na lokalitu docházel a doslova odháněl zájemce s rýčky. Vyplatilo se to, neboť hořec Kochův se v hojném počtu vyskytoval na lokalitě i v letech 1973 – 1976. V dalších letech zřejmě nastala sběratelská likvidace tohoto vzácného prvku horské květeny. Zde je nutno říci, že záměrně nebylo chráněné naleziště označeno v terénu, nebyly publikovány a zveřejňovány žádné zprávy o místě jeho výskytu apod. Dle ústního sdělení pí Okounové (má domek vzdálený asi 400 m od chráněného naleziště), zde hořec ještě v roce 1981 kvetl. Při inventarizačním průzkumu (v průběhu roku 1982) se již v chr. nal. nevyskytoval ani jediný exemplář. Nalezla jsem pouze jediný kvetoucí exemplář mimo hranici chráněného naleziště, ale i ten byl v červnu 1982 vyrýpnut a odnesen (kým, kam, proč ?)“.

V neautorizovaném protokolu ochrannářského mapování z roku 1966 (rezervační kniha CHKO Beskydy) je lokalita popsána jako pastvina-louka, po stranách jsou obdělávané pozemky. Velikost stanoviště hořce je asi 5 a, počet kusů cca 400 – 500. Hořec tvoří ve vlastní lokalitě bohaté trsy, ojedinělé rostliny se šíří 100 – 200 m do okolí. Kvete v první polovině května. Dále je zde uvedeno, že: „Hořec byl původně dokumentován Zdenkem Kiliánem jako *Gentiana verna*, ing Přemysl Kunstovný v součinnosti s katedrou botaniky v Brně, doc. Vicherkem a dr. Smejkaem určili hořec jako *Gentiana kochiana*, porovnáním herbářového materiálu s hory Lesná v Bílých Karpatech, kde byla doposud jediná známá lokalita tohoto hořce na území ČSSR!“ Poslední rostlina hořce byla zaznamenána v roce 1984 (Hájková, 1987).

Pokud na stanovišti v letech 1966 až 1976 (viz. text výše) každoročně vykvétaly stovky hořců, muselo se do půdy dostat obrovské množství jejich semen. Přesto nedochází k růstu nových rostlin. Pokud tedy existuje v půdě živá semenná banka (je možné, že semena hořce přežívají jen krátce), musí být nějaká příčina toho, že semena neklíčí. Jednou z možností je, že to způsobila změna hospodaření z pastvy na luční obdělávání sečením.

2.3) Související plánovací dokumenty a právní předpisy

Plán péče CHKO Beskydy (1999-2008).

2.4) Škodlivé vlivy a ohrožení území v současnosti

V současnosti je přírodní památka ohrožována zarůstáním dřevinným náletem (a následkem toho zástínem) v horní části pod lesem a při východní hranici a neobhospodařováním některých, zejména podmáčených, ploch. **Špatný vliv má též sečení ve velmi pozdním termínu** – koncem léta je již na louce hustý a dosti vysoký porost, který potlačuje menší a konkurenčně slabší druhy rostlin. Velkým nedostatkem je, že v území neprobíhá pastva, zejména tak zvaná „těžká pastva“ – hovězí dobytek, koně. Místně je vyvinuto souvislé mechové patro, které omezuje klíčení semen rostlin.

Dalším možným ohrožením by mohlo být ustání dosavadní extenzivní hospodářské činnosti, hnojení pozemků, jejich zalesnění nebo odvodnění.

2.5) Současný stav zvláště chráněného území s ohledem na předmět a cíl ochrany

2.5.1) Základní údaje o lesích

Přírodní památka „Pod Lukšincem“ neleží na lesním půdním fondu.

2.5.2) Přehled základních údajů o rybnících

Rybníky se v území nevyskytují.

2.5.3) Přehled dílčích ploch a objektů

Plocha číslo 1

Středně vysoký trávobylinný porost v západní a jihozápadní části přírodní památky. Převažuje kostřava *Festuca rubra*, hojná je tomka vonná (*Anthoxanthum odoratum*). Hodnotné stanoviště, dochovaná ukázka horské květnaté louky, dřívější pastviny.

Obrázek číslo 3: Dobový snímek hořce bezlodyžného (Kochova) z PP „Louky pod Lukšincem“, 8.5. 1968; foto: Olšanská

Roste tu řada zvláště chráněných druhů rostlin – prstnatec Fuchsův (*Dactylorhiza fuchsii*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*), hořec tolitovitý (*Gentiana asclepiadea*).

Plocha číslo 2

Mezofilní trávobylinný porost vyššího vzrůstu než na ploše číslo 1 v němž převažuje ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), hojná je srha říznačka (*Dactylis glomerata*). Místy se vyskytují vlhčí plošky. Východní část plochy byla v posledních několika letech obnovena výřezem a vytrháním dřevinného náletu.

I zde rostou zvláště chráněné druhy rostlin jako na ploše číslo 1, je jich však méně.

Plocha číslo 3

Náletový různověký porost stromů a keřů, již značně hustý. Tvoří jej smrk, bříza (i dva stromy břízy tmavé), jeřáb a javor klen. V keřovém patru je hojná líska, roste tu i několik keřů vzácného lýkovce jedovatého (*Daphne mezereum*). Bylinné patro je chudé (zástin) tvořené lesními druhy.

Obrázek číslo 4: Silně zvětšená část obrázku č. 2 na níž je zachyceno území (tehdy) budoucí PP „Louky pod Lukšincem“ (v pravé části obrázku); jsou zde patrné dokonce řádky orné půdy; 9.5.1946, foto: Dr. Rudolf Janda

Na snímku z roku 1946 (obrázek číslo 4) je zde úplně bezlesí, v roce 1987 je tu již skupinka odrostlých smrků obklopena nízkým dřevinným náletem (obrázek číslo 5).

Obrázek číslo 5: PP „Louky pod Lukšincem“ v roce 1987; foto: Dr. Danuše Bartošová

Plocha číslo 4

Podmáčená plocha svahového prameniště. Vysoký porost bylin v němž je hojně zastoupena

Obrázek číslo 6: PP „Louky pod Lukšincem“ 9.5. 1968, pohled z cesty pod CHÚ; na originálním snímku je dobře parná pastevní ohrada; foto: Valošek

kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), pcháč zeliný (*Cirsium oleraceum*), pcháč bahenní a potoční (*Cirsium palustre* a *Cirsium rivulare*), skřípina lesní (*Scirpus sylvaticus*) a krabilice chlupatá (*Chaerophyllum hirsutum*) je již delší dobu neudržován. Dosud se vyskytuje i zvláště chráněný ohrožený prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*).

Obrázek číslo 7: Ohrožený druh prstnatec májový

Plocha číslo 5

Malá bezlesá část chráněného území hojně porostlá bezem chebdí (*Sambucus ebulus*). Část této plochy vznikla odstraněním dřevinného náletu. Jsou zde tři kusy vzácné břízy tmavé (*Betula obscura*). Po odstranění okolních náletových dřevin došlo k vyvrácení bříz spolu s kořenovým koláčem. Ležící kmeny byly odřezány (bránily sečení porostu na ploše číslo 2), patní části obrážejí a budou na ploše ponechány.

Plocha číslo 6

Dřevinný porost tvaru „U“. Vybíhá z ochranného pásma za severní hranicí do území přírodní památky. Podél cesty je tvořen převážně břízou, části vybíhající do louky lemují mělké

terénní průlehy. Jsou tvořeny břízou, osikou a jeřábem. Ojediněle se vyskytuje javor klen a třešeň ptačí. Porost je významným krajínovým prvkem, je útočištěm drobných savců a ptáků.

Obrázek číslo 8: Ohrožený druh veneník dvoulistý

Plocha číslo 7

Náletový, věkově rozrůzněný porost jižně od plochy číslo 1. Je tvořen břízou, smrkem, javorem a jeřábem, keřové patro tvoří líska, hloh, vrba jíva. Vzhledem k ploše číslo 1 je tato plocha asi o půl metru vyvýšená, přechod je náhlý. Povrch terénu je značně nerovný.

Plocha číslo 8

Drobný náletový lesík kolem terénní sníženiny s odvodňovací stružkou.

Plocha číslo 9

Porost mokřadních a bahenních rostlin podél terénní sníženiny s odvodňovací stružkou na západní hranici přírodní památky.

Obrázek číslo 9: Mokřadní společenstvo na ploše číslo 9 podél odvodňovací stružky

Plocha číslo 10

Svahové prameniště na zřetelném náplavovém kuželu. Leží v ochranném pásmu přírodní památky. Je to cenné stanoviště mokřadních druhů rostlin, ze zvláště chráněných druhů tu doposud přežívá prstnatec májový

2.6) Zhodnocení výsledků předchozí péče a dosavadních zásahů do území a závěry pro další postup

Vzhledem k tomu, že hlavním motivem vyhlášení chráněného území byl zcela ojedinělý výskyt hořce bezlodyžného (Kochova), a ten beze zbytku vymizel, lze říct, že **předchozí**

ochranářská opatření byla zcela neúčinná a naprosto selhala. A to i přesto, že v letech 1971 – 1972 byla lokalita hlídána placeným strážcem.

Zcela nevhodná byla výstavba velkokapacitního rekreačního střediska v těsné blízkosti přesto, **že na možné důsledky zvýšení počtů lidí v lokalitě, krátkodobých návštěvníků bez vztahu ke krajině, bylo předem upozorňováno!!**

Zároveň se potvrdilo, že v ochraně přírody nelze uplatňovat „památkářské konzervační (ale i konzervativní) přístupy“, tedy chránit jen jedinou izolovanou populaci na původním stanovišti. Naopak je třeba vytvořit na vhodných místech další dceřiné populace a u nejvzácnějších druhů vytvořit populaci minimálně v jedné „záložní“ kultuře. Podstatou totiž není ochrana konkrétních jedinců, ale ochrana/záchrana druhu/druhů (populací) pro určité území.

Nevhodné je rovněž pozdní sečení – louku je třeba sklídit v průběhu června, nejpozději do konce července.

Obrázek číslo 10: Ohrožený druh prstnatec Fuchsův

2.7) Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

Prováděním ochranářských opatření zajistit uchování a ochranu stávajících ekosystémů a jejich druhového bohatství v dlouhém časovém období. Vhodným načasováním zásahů udržet,

v lepším případě posílit populace zvláště chráněných, a vzácných druhů organismů při současném zachování všech původních doprovodných druhů chráněných společenstev.

Přednostním úkolem je uchování případně posílení rovnovážných samoregulačních procesů a dějů v ekosystémech.

3) Plán zásahů a opatření

3.1) Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

Plocha číslo 1

Odstranění stařiny a narušení mechového patra bránami; velmi časně zjara, pokud možno každoročně. Husté mechové patro brání tomu, aby se semena rostlin mohla dostat k půdě a vyklíčit.

Sečení jedenkrát ročně v období kvetení trav, tedy v červnu, nejpozději do konce července. Spolu s většinou plochy číslo 2 může být seč provedena strojově pomocí sekačky za traktorem. Vhodné bude uplatňovat střídavou (fázovou) seč – to znamená, že $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ plochy, každý rok jiná, bude posečena zhruba o 30 až 50 dní později. Toto opatření by mělo umožnit kvetení a dozrání těch druhů rostlin, které nastupují ke kvetení později než většinový porost. Pravidelné uplatňování tohoto opatření by mělo zabránit ochuzování rostlinných společenstev v dlouhém časovém období.

Rostlinná hmota by měla být obrácena a usušena na ploše (během sesychání urychleně dozrávají semena některých druhů a při obracení se uvolňují do prostředí). Neměla by zde přeležet a dlouhodobě bránit obrůstání posečených rostlin.

Posečenou hmotu z území odvézt, případně uložit na okraj lesa nebo spálit při dodržení všech bezpečnostních pravidel.

Velmi vhodná a potřebná je pastva otav ovce, skotem nebo koňmi. Pastva má na porost poněkud jiný vliv než seč, protože je výběrová. Podporovány jsou tak některé druhy, které zvířatům nechutnají, nebo druhy hůř dosažitelné, například plazivé a drobné. Toto opět podporuje druhovou pestrost porostu.

Dalším důležitým projevem pastvy je mírné narušování rostlinného pokryvu a povrchu půdy kopyty. Takto vznikají nová mikrostaniště nutná pro uchycení konkurenčně slabých, zpravidla drobných druhů, které se v souvislém porostu jen velmi těžko prosazují (nebo vůbec ne).

Jemné narušení půdy sešlapáváním zvířaty je potřebné k tomu, aby došlo k „infekci“ semenáčků některých druhů rostlin symbiotickými houbami žijícími v půdě. Toto je nezbytnou podmínkou jejich dalšího vývoje (například rostliny z čeledi vstavačovitých).

Plocha číslo 2

Platí stejná pravidla obhospodařování jako u plochy číslo 1. Pokud by vlhkost některých částí neumožňovala strojní sečení, je třeba seč provést ručně (kosa, „křovinořez“) nebo pomocí lehké rotační nebo lištové sekačky. Při ručním sečení se doporučuje výběrová seč, to znamená některé rostliny určitých druhů, které mají být podpořeny (například hořec tolitovitý, vstavačovité rostliny), budou obsečeny a ponechány, aby mohla dozrát jejich semena.

I zde je velmi vhodná a potřebná pastva otav.

Plocha číslo 3

Cílem ochrannářských zásahů na této ploše je obnova lučního/pastevního bezlesí. Aby toho bylo dosaženo, měla by být vykácená naprostá většina dřevin zde rostoucích. Ponechány budou některé významnější stromy a keře, například jedinci břízy tmavé, mohutné kleny v lomových bodech pozemku aj. Výběr dřevin, které by měly na ploše zůstat bude stanoven při terénní pochůzce.

Následně sečení a pastva jako na ploše 1 a 2.

Plocha číslo 4

Sečení jedenkrát ročně v období června, případně až do konce července ručně nebo lehkou mechanizací.

Obrázek číslo 11: Pohled přes svahové prameniště na ploše číslo 4

Vhodná je výběrová seč, to znamená některé rostliny určitých druhů, které mají být podpořeny (například prstnatec májový), budou (v rámci možností) obsečeny a ponechány, aby mohla dozrát jejich semena.

I zde je velmi vhodná a potřebná pastva otav.

Plocha číslo 5

Pravidelné sečení jedenkrát ročně během června, případně až do konce července, společně s plochami 1, 2 a 4. Platí stejné zásady jako u těchto ploch, vhodná a potřebná je mírná pastva otav.

Plocha číslo 6

Možný je výřez předrůstajících stromových dřevin s výjimkou třešně ptačí. Ořez až úplné seřezání (zmlazení) křovin přesahujících do lučních porostů plochy číslo 1 a číslo 2.

Plocha číslo 7

Cílem opatření je obnova bezlesí a propojení plochy číslo 1 a částečně plochy číslo 4 s bezlesými plochami číslo 10 a 11 v ochranném pásmu přírodní památky.

Vyřezána by měla být naprostá většina stromových i keřových dřevin. Ponechány mohou zůstat některé krajinářsky hodnotné stromy a keře – přesný výběr bude proveden při terénní pochůzce.

Plocha číslo 8

Ořez některých větví přesahujících do lučních ploch v přírodní památce a jejím ochranném pásmu, jinak bez zásahu.

Plocha číslo 9

Ruční sečení, nejlépe koncem července. Vhodná je výběrová seč, to znamená některé rostliny určitých druhů, které mají být podpořeny (například prstnatec májový), budou obsečeny a ponechány (v rámci možností), aby mohla dozrát jejich semena. I zde je vhodné uplatnit následnou pastvu.

Zamezit rychlému odtoku vody z plochy, neprohlubovat a nečistit odvodňovací stružku. Je možné zde položit dřevěnou hať pro přejezd traktoru.

Plocha číslo 10

Pramenný mokřad v ochranném pásmu přírodní památky. Udržovat sečí jedenkrát za rok, nejlépe v období od června do konce července; výřez mladého dřevinného náletu. Bude-li to možné, opět uplatnit výběrovou seč (podpora vstavačovitých) a následnou pastvu.

Rostlinná hmota by měla být obrácena a usušena na ploše nebo na sušších stanovištích plochy číslo 1, po odkácení dřevin též na ploše číslo 7 (během sesychání urychleně dozrávají semena některých druhů a při obracení se uvolňují do prostředí). Hmota by zde neměla přeležet a dlouhodobě bránit obrůstání posečených rostlin.

Plocha číslo 11

Vlhčí, místy až podmáčená stanoviště v ochranném pásmu přírodní památky, která by měla být udržována výřezem dřevinného náletu a sečí. Sečení by mělo probíhat, obdobně jako na ostatních plochách, v období od konce června do konce července. Vhodná je výběrová až střídavá (fázová) seč a následná pastva.

Rostlinná hmota by měla být obrácena a usušena na ploše nebo na sušších stanovištích plochy číslo 1, po odkácení dřevin též na ploše číslo 7 (během sesychání urychleně dozrávají semena některých druhů a při obrácení se uvolňují do prostředí). Neměla by zde přeležet a dlouhodobě bránit obrůstání posečených rostlin.

Shrnutí:

Plochy číslo 1, 2, 4, 5, 9, 10 a 11:

Odstraňování stařiny a narušení mechového patra bránami; velmi časně zjara, pokud možno každoročně.

Sečení jednou ročně v období kvetení trav, tj. v průběhu června, případně až do konce července (závisí na vývoji počasí v daném roce). Při sečení je vhodné uplatnit střídavou (fázovou) seč – to znamená, že $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ plochy, každý rok jiná, bude posečena zhruba o 30 až 50 dní později. Toto opatření by mělo umožnit kvetení a dozrání těch druhů rostlin, které nastupují ke kvetení později než většinový porost. Pravidelné uplatňování tohoto opatření by mělo zabránit ochuzování rostlinných společenstev v dlouhém časovém období.

Rostlinná hmota by měla být obrácena a usušena na ploše (během sesychání urychleně dozrávají semena některých druhů a při obrácení se uvolňují do prostředí). Neměla by zde přeležet a dlouhodobě bránit obrůstání posečených rostlin. Posečenou hmotu z území odvézt, případně uložit na okraj lesa nebo spálit na vhodných místech (mimo výskyt vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin nebo společenstev) při dodržení všech bezpečnostních pravidel.

Velmi vhodná a potřebná je pastva otav ovce, skotem nebo koňmi. Pastva má na porost poněkud jiný vliv než seč, protože je výběrová. Podporovány jsou tak některé druhy, které zvířatům nechutnají, nebo druhy hůř dosažitelné, například plazivé a drobné. Toto opět podporuje druhovou pestrost porostu. Při dlouhodobé pastvě se předpokládá výchozí zatížení odpovídající jedné krávě nebo pěti kusům ovcí na 1 hektar. Na základě projevů pastvy lze zatížení měnit, měnit se bude též v závislosti na délce pastvy (zpětná vazba).

Dalším důležitým projevem pastvy jsou mírné narušování rostlinného pokryvu a povrchu půdy. Takto vznikají nová mikrostanoviště nutná pro uchycení konkurenčně slabých, zpravidla drobných druhů, které se v souvislém porostu jen velmi těžko prosazují (nebo vůbec ne).

Jemné narušení půdy sešlapáváním zvířaty je potřebné k tomu, aby došlo k „infekci“ semenáčků některých druhů rostlin symbiotickými houbami žijícími v půdě. Toto je nezbytnou podmínkou jejich dalšího vývoje (například rostliny z čeledi vstavačovitých).

S ohledem na stanovištní podmínky, zejména vlhkost a svažitosť terénu a možnosti techniky, provádět sečení strojově nebo pomocí lehké mechanizace. Mírné narušení rozmoklého půdního krytu pojezdem techniky není na závadu, nemá-li pro stanoviště ničivé důsledky (například velkoplošné nebo úplné rozježdění).

Je třeba pravidelně sledovat stav lokality a vliv prováděných opatření na rostlinná společenstva a dle potřeby je možno vhodně měnit načasování a rozsah seče.

Na ploše číslo 9 **zamezit rychlému odtoku vody z plochy, neprohlubovat a nečistit odvodňovací stružku**. Je možné zde položit dřevěnou hať pro přejezd traktoru.

Plochy číslo 3 a 7:

Obnova lučně-pastevních stanovišť. Výřez naprosté většiny dřevin; ponechání několika krajinářsky významných nebo méně často se vyskytujících jedinců stromů a keřů. Následně sečení a pastva jako na současných lučních plochách.

Plochy číslo 6 a 8:

Ořez okrajových větví zasahujících do lučních porostů, možný výřez předrůstajících stromových dřevin.

Obdobným způsobem je třeba zajistit údržbu okolních luk a pastvin (část leží v ochranném pásmu PP), aby postupně nedošlo k izolaci chráněného území.

*

Přírodní památka by měla sloužit též jako útočiště významných, vzácných nebo zvláště chráněných druhů rostlin, které se zde dnes sice nevyskytují (jejich výskyt v minulosti ovšem nelze vyloučit), ale rostou v blízkém okolí na obdobných stanovištích. Přenesení těchto druhů do chráněného, udržovaného území může být cestou k jejich uchování v oblasti. O každém takovém přenosu a vysazení rostlin je třeba pořídit záznam do „rezervační knihy“.

3.2) Zaměření a vyznačení území v terénu

Chráněné území nebylo v minulých letech záměrně označeno hranečníky, aby nelákalo pozornost kolemjdoucích. V současné době není možné zcela přesně určit polohu lomových bodů hranice v krajině (zejména na jižní hranici). Je proto třeba území zaměřit a tyto body viditelně označit impregnovanými dřevěnými kůly o průměru přibližně 10 cm s červeně natřeným horním koncem v délce asi 20 cm. Označení lomových bodů je třeba pravidelně udržovat.

Přírodní památka by měla být vyznačena nejméně dvěma dřevěnými hranečníky s dřevěným štítem a ocelovou smaltovanou tabulí se státním znakem a nápisem „Přírodní památka“. Ty by měly být umístěny nad cestou v severovýchodním a severozápadním cípu území. Hranečníky je možné doplnit jednou nebo několika informačními tabulemi s obecným popisem území bez uvedení vzácných a zvláště chráněných druhů.

3.3) Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území

Nejsou

3.4) Návrhy na zpřístupnění nebo regulaci pohybu veřejnosti v území

Záměrné zpřístupnění přírodní památky není vhodné.

3.5) Návrhy na vzdělávací využití území

Nejsou.

3.6) Návrhy na průzkum či výzkum území

- nový botanický průzkum (inventarizace, fytocenologický popis), vazba na složky ekosystému, ochránářská doporučení
- základní inventarizační průzkum obojživelníků, vazba na složky ekosystému, ochránářská doporučení
- základní entomologický průzkum vazba na složky ekosystému, ochránářská doporučení
- základní ornitologický průzkum přírodní památky včetně nejbližšího okolí (lesní porosty), vazba na složky ekosystému, ochránářská doporučení
- základní lichenologický a bryologický průzkum vazba na složky ekosystému, ochránářská doporučení
- základní mykologický průzkum, vazba na složky ekosystému, ochránářská doporučení
- chemická analýza vody svahových pramenišť
- základní pedologický výzkum

3.7) Vztah k jiným plánům péče

Tento plán péče je v souladu s Plánem péče o CHKO Beskydy 1999-2008.

4) Závěrečné údaje

4.1) Předpokládané náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů prací)

Vyplynou z nabídkových cen dodavatelů prací.

tabulka je pouze orientační, rozsah prací a částky se mohou měnit

opatření	náklady jednorázové v Kč	náklady za dobu platnosti PP v Kč
Ruční sečení, sušení a odklizení posečené hmoty na ploše cca 0,4 ha; = cca 8 000,- /ha + 20% za mokřad, pařezy	3 840,-	38 400,-
Sečení traktorem na ploše cca 0,8 ha = 4 000/ha, fázová seč = 6 000/ha	3 200, - až 4 800,-	32 000,- až 48 000,-
Odstranění stařiny a mechů bránami na ploše cca 0,8 ha (500 Kč/ha + režie)	400, - (+ režie)	4 000, - (+ režie)
Výřez dřevin na ploše cca 0,3 ha		20 000,-
Pastva otav na ploše cca 1,5 ha; ovce, kozy = 5 000/ha, skot, koně = 4 000/ha	6 000,- až 7 500,-	60 000,- až 75 000,-
Údržba značení a hranečnicků		6 000,-
Celkem Kč	13 440,- až 16 540,-	160 400,- až 171 400,-

4.2) Použité podklady a zdroje informací

Culek, M. (1996): Biogeografické členění ČR, Enigma Praha.

Hájková, A. (1982): Inventarizační průzkum chráněného naleziště „Pod Lukšincem“. Rezervační kniha přírodní památky „Pod Lukšincem“. Správa CHKO Beskydy.

Hájková, A. (1987): Chráníme vzácné druhy naší květeny. Těšínsko. Vlastivědný zpravodaj okresů Karviná a Frýdek-Místek. Číslo 1. Strana 29 – 30.

Kunstovný, P. (1967): Hořec Kochův v Beskydech. Ochrana přírody číslo 8, ročník XXII, strana 123 – 124.

Kunstovný, P. (1968): Druhá lokalita *Gentiana kochiana* PERR. et SONG. v ČSSR (Údolí Satiny v Moravskoslezských Beskydech). PRESLIA číslo 40. Praha. Strana 102 – 103.

Moravec, J. (1995): Rostlinná společenstva České republiky a jejich ohrožení. 2. vydání. Severočeskou přírodou, Litoměřice. Strana 72.

Nařízení vlády ze dne 8. prosince 2004, kterým se vymezuje Ptačí oblast Beskydy

Neuhäuslová, Z., Moravec, J. [eds.] a kol. (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. Academia. Praha.

Neuhäuslová, Z. a kol. (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Textová část. Praha.

Plíva, K., Žlábek, I. (1986): Přírodní lesní oblasti. SZN. Praha.

Quitt, E. (1975): Klimatické oblasti ČSR. Mapa 1:500 000. Geografický ústav ČSAV Brno.

Skalický, V. (1988): Regionálně fytogeografické členění ČSR. In: Hejný, S. et Slavík, B. [red.]: Květena České socialistické republiky, 1. Academia. Praha.

Směrnice MŽP, kterou se stanoví závazný postup zpracování a schvalování plánů péče o národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky a jejich ochranná pásma, ze dne 29. září 2004

Vyhláška MŽP ČR č. 395/1992 Sb.

Weissmannová, H. a kol. (2004): Ostravsko. In: Mackovčín, P. a Sedláček, M. [eds.]: Chráněná území ČSR, svazek X. AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha.

Zákon ČNR č. 114/1992 Sb. v platném znění

4.3) Seznam mapových listů

- a) Katastrální mapa 1 : 2880
Číslo mapového listu: FM; VS XX, 13, bi; č. 19
- b) Státní mapa 1 : 5000 – odvozená
Číslo mapového listu: Frýdlant nad Ostravicí 5-6
- c) Základní mapa České republiky 1 : 10000
Číslo mapového listu: 25-22-22

4.4) Seznam používaných zkratk

PP – přírodní památka

OP – ochranné pásmo

CHÚ – chráněné území

ZCHÚ – zvláště chráněné území

k.ú. – katastrální území

CHKO – chráněná krajinná oblast

ČSSR – Československá socialistická republika

MŽP ČR – Ministerstvo životního prostředí České republiky

IUCN – Světový svaz ochrany přírody je nejvýznamnější a největší mezinárodní organizací pro ochranu přírody. Založena byla v roce 1948 v závěru mezinárodní konference o ochraně přírody, pořádané organizací UNESCO ve Fontainebleau poblíž Paříže. Původní název "Mezinárodní unie pro ochranu přírody" (International Union for Protection of Nature) byl později změněn na "International Union for Conservation of Nature and Natural Resources" - "Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů". Dnes se používá zkrácený název

"Světový svaz ochrany přírody (World Conservation Union), zkratka IUCN však zůstala zachována pro všeobecnou známost.

4.5) Plán péče zpracoval

Petr Chytil, Správa Chráněné krajinné oblasti Beskydy, Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

4.6) Přílohy

Příloha číslo 1: Orientační mapa ZCHÚ PP „Pod Lukšincem“

Příloha číslo 2: Parcelní vymezení ZCHÚ PP „Pod Lukšincem“ a jeho ochranného pásma

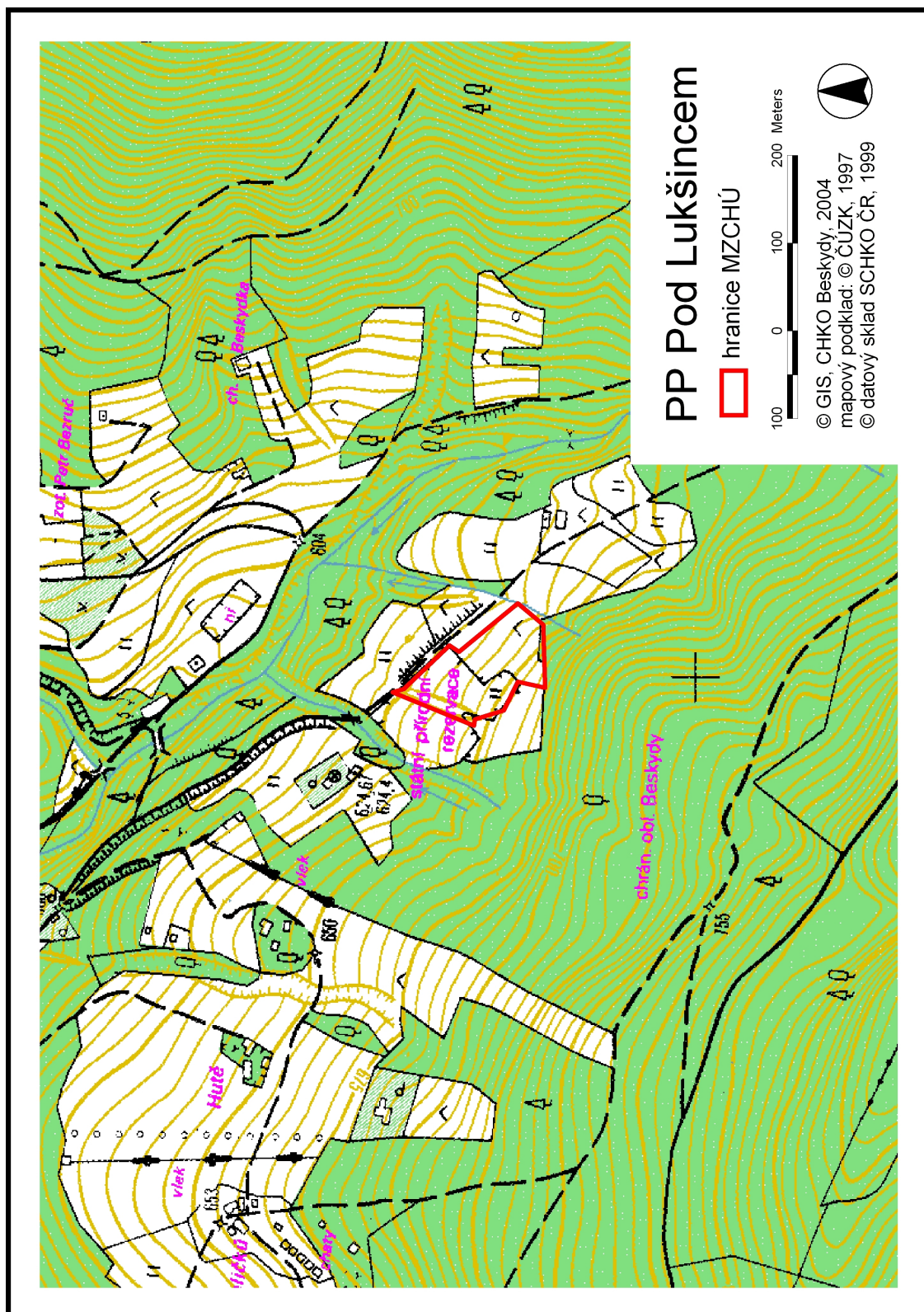
Příloha číslo 3: Mapa parcelního vymezení ZCHÚ PP „Pod Lukšincem“

Příloha číslo 4: Mapa zhodnocení současného stavu ZCHÚ PP „Pod Lukšincem“ podle jednotlivých částí

Příloha číslo 5: Ortofotomapa ZCHÚ PP „Pod Lukšincem“

Příloha číslo 6: PP „Pod Lukšincem“ a její ochranné pásmo

PŘÍLOHA ČÍSLO 1: ORIENTAČNÍ MAPA ZCHÚ PP „POD LUKŠINCEM“

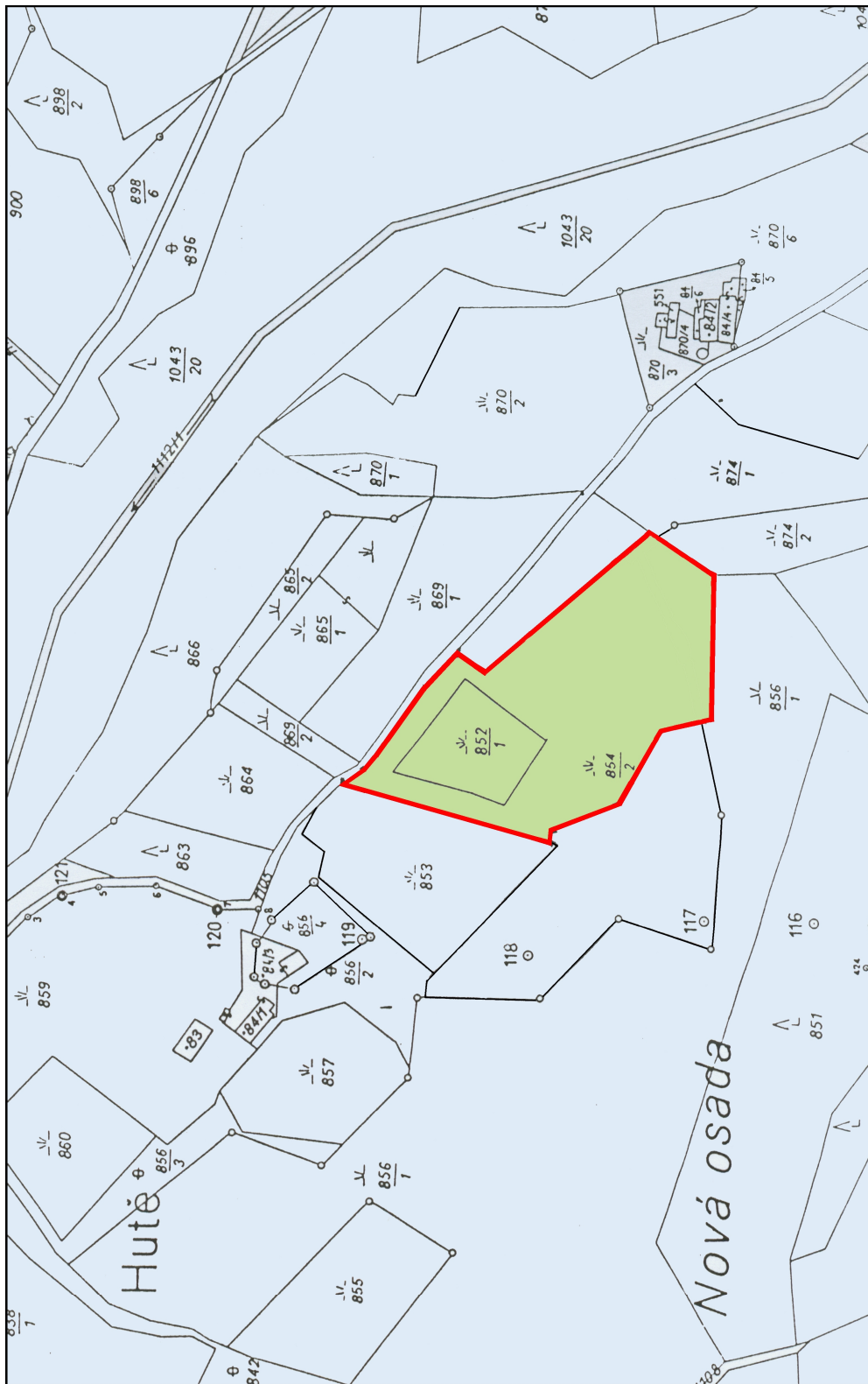

**PŘÍLOHA ČÍSLO 2: PARCELNÍ VYMEZENÍ ZCHÚ PP
„POD LUKŠINCEM“ A JEJÍHO OCHRANNÉHO PÁSMO**

PP "Pod Lukšincem" – vlastní chráněné území			
Číslo pozemku	Kultura	Výměra (ha)	Vlastník
852/1	louka	0.1935	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
854/2 (část)	louka	0.7904	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
856/6	louka	0.1100	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
Celkem		1.0939	

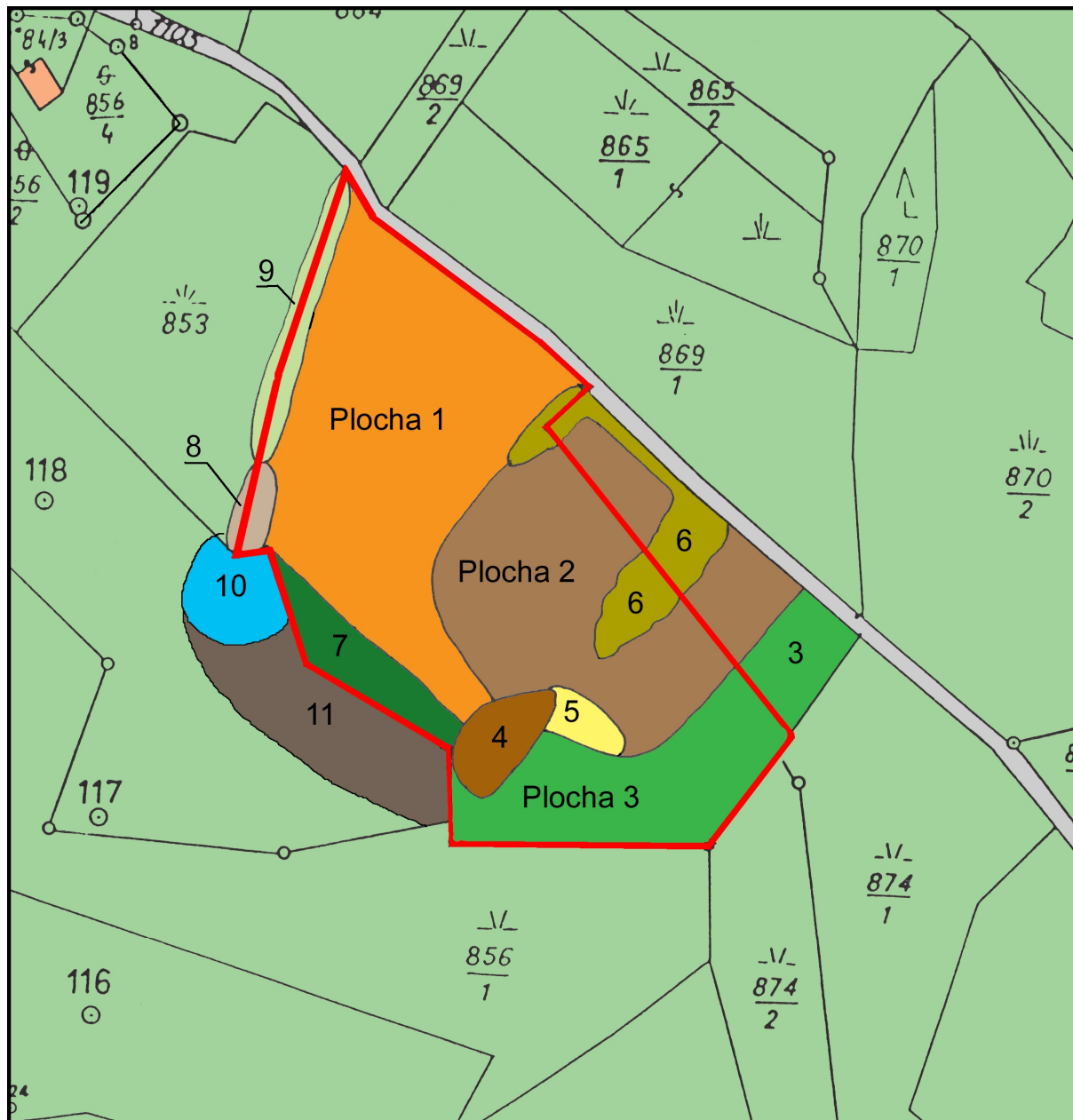
PP "Pod Lukšincem" – ochranné pásmo				
Číslo pozemku	Kultura	Výměra celkem (ha)	Výměra v OP (ha)	Vlastník
850 (část)	lesní pozemek	2,9542	?	Česká republika, LČR, s.p., Přemyslova 19, č.p. 1106, Nový Hradec Králové, 501 68
853 (část)	TTP	0,4712	?	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
856/1 (část)	lesní pozemek	2,3320	?	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
856/2 (část)	ostatní plocha	0,2585	?	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
856/4 (část)	ostatní plocha	0,1005	?	Miluška Kuřová, Malenovice č.p. 365, 739 11 Malenovice
864 (část)	TTP	0,2968	?	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
865/1 (část)	TTP	0,3160	?	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
869/1 (část)	TTP	0,4739	?	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
869/2 (část)	TTP	0,0757	?	Jaroslav Okoun, Malenovice č.p. 44, 739 11 Malenovice
870/2 (část)	TTP	0,9043	?	Marek a Michaela Michalčíkovi, Malenovice č.p. 43, 739 11 Malenovice
874/1 (část)	TTP	0,9625	?	Marek a Michaela Michalčíkovi, Malenovice č.p. 43, 739 11 Malenovice
874/2 (část)	TTP	0,2569	?	Marek a Michaela Michalčíkovi, Malenovice č.p. 43, 739 11 Malenovice
1105 (část)	ostatní plocha	0,5525	?	Česká republika, LČR, s. p., Přemyslova 19, č.p. 1106, Nový Hradec Králové, 501 68

**PŘÍLOHA ČÍSLO 3: MAPA PARCELNÍHO VYMEZENÍ ZCHÚ PP
„POD LUKŠINCEM“**

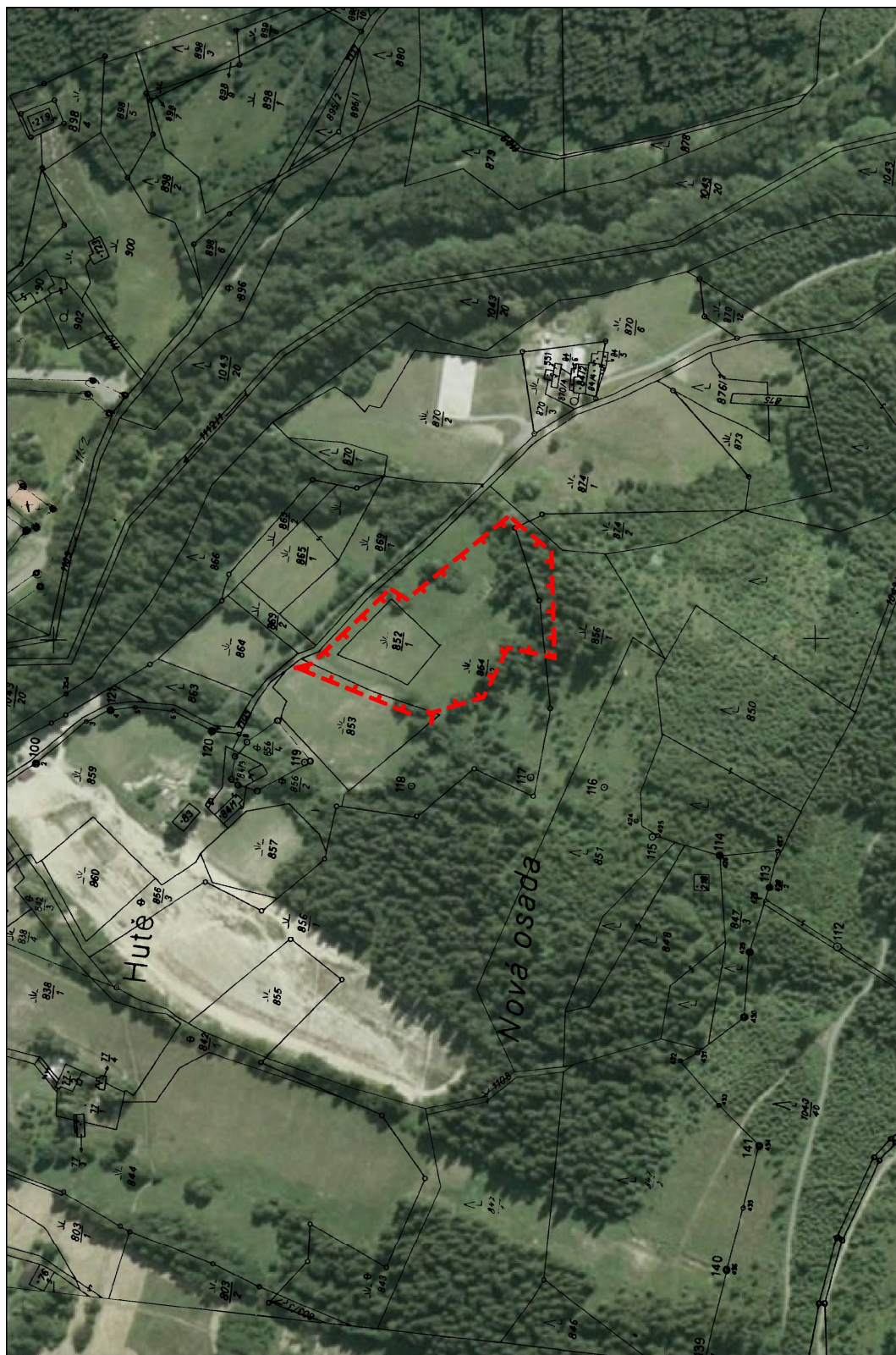
*Mapka neobsahuje pozemek p.č. 856/6 o výměře 1 100 m², který vznikl po zaměření
jihovýchodní části území v roce 2002*

PŘÍLOHA ČÍSLO 4: MAPA ZHODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU ZCHÚ PP „POD LUKŠINCEM“ PODLE JEDNOTLIVÝCH ČÁSTÍ

PP „Pod Lukšincem“ – dílčí plochy; plochy nebyly zaměřeny, jejich umístění, velikost, tvar a vzájemná poloha byly stanoveny odhadem

PŘÍLOHA ČÍSLO 5: ORTOFOTOMAPA ZCHÚ PP „POD LUKŠINCEM“

Volně zmenšeno; © GIS, CHKO Beskydy 2004, mapový podklad: © GEODIS 2003, © ČÚZK 2000

PŘÍLOHA ČÍSLO 6: PP „POD LUKŠINCEM“ A JEJÍ OCHRANNÉ PÁSMO

